

פרשת נִישְׁלַח — האם נהג יעקב כראוי?

בתחילת הפרשה מסופר על השליחים ששלח יעקב לעשיו: "נִישְׁלַח יַעֲקֹב מִלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו אֲרָצָה שְׁעֵיר שְׂדֵה אֲדוֹם" (לב ד). מטרת השליחות הייתה לרצות את עשיו: "נִאֲשָׁלְחָה לְהַגִּיד לְאֲדָנִי לְמַצָּא חֵן בְּעֵינָיֶךָ" (לב ו).

על מעשה זה אומרים רבותינו ב"מדרש רבה" (בראשית עה ב) שהקב"ה גער ביעקב אבינו: עשיו הולך לדרכו, ולמה אתה שולח אליו שליחים ובפיהם דברי ההתרפסות "פֶּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב" (לב ה)! חז"ל מבקרים את יעקב על ששלח שליחים לעשיו במקום לשוב בשקט לארץ ישראל, ושכתוצאה משליחת השליחים יצא עשיו לקראתו, וכמו שדיווחו השליחים ליעקב: "כָּאֵנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו, וְגַם הִלְךָ לְקִרְאָתְךָ וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עִמּוֹ" (לב ז).

ועוד הוסיפו רבותינו ב"מדרש רבה" ואמרו: באותה שעה שקרא יעקב לעשיו "אֲדָנִי", אמר לו הקב"ה ליעקב: אתה השפלת את עצמך וקראת לעשיו "אֲדָנִי" שמונה פעמים – כעונש על כך, אני מעמיד מבניו שמונה מלכים לפני שיהיה מלך לעם ישראל ("בראשית רבה" לו לא).

גם הרמב"ן (בפירושו לתורה) כתב שיעקב לא נהג כשורה בהתרפסות שלו בפני עשיו, ומוסיף הרמב"ן שגם בני בניו, מלכי בית חשמונאי נהגו כמוהו והתרפסו לפני צאצאי עשיו, הרומאים, וכתרו איתם ברית, ובכך קירבו את סוף מלכותם, את חורבן בית שני ואת הגלות.

דעה נוספת מובאת במדרש "בראשית רבה" (עה ו): רבי יהודה הנשיא ביקש מהמזכיר שלו, רבי אפס, שיכתוב מכתב לאנטונינוס קיסר רומא. רבי אָפֶס פתח את המכתב בזו הלשון: "מנשיא יהודה למלך אנטונינוס". רבי יהודה הנשיא קרע את המכתב וביקש מרבי אפס שיכתוב: "מעבדך יהודה למלך אנטונינוס". שאל אותו רבי אפס: מדוע אתה מבזה את עצמך?

ענה לו רבי יהודה: וכי טוב אני מיעקב שאמר לעשיו "פֶּה אָמַר עֲבָדְךָ" (לב ה)?!

בשיטה זו הולך גם רבי עובדיה ספורנו, שבניגוד לרמב"ן הנ"ל, סובר שבית המקדש השני נחרב בגלל הבריונים שהיו בירושלים, שלא היו מוכנים להיכנע לפני אספסיאנוס קיסר רומא.

המחלוקת הזאת כיצד להתנהג מול אומות העולם, בזקיפות קומה או בהכנעה ומציאת חן, הייתה נכונה כשעם ישראל לא היה עם עצמאי; אבל היום שזכינו לגור בארץ ישראל במדינה ריבונית, עלינו לעמוד מול כל האומות בזקיפות קומה ובגאווה לאומית. ומול אויבינו הקמים להשמידנו נקיים את דברי דוד המלך בשירתו: "אֲרָדֹף אוֹיְבֵי וְאֲשִׁיגֵם, וְלֹא אָשׁוּב עַד כְּלֹתֵם" (תהלים יח לח).